

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 572/12</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **19 września 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **19 września 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku **W. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wstrzymanie wypłaty emerytury oraz o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji wniesionej przez obie strony

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **17 kwietnia 2012 r.** sygn. akt **III U 271/12**

I. **zmienia pkt II i III zaskarżonego wyroku w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawca nie jest zobowiązany do zwrotu na rzecz organu rentowego wypłaconej za okres od dnia 2 czerwca 2010 r do**

31 grudnia 2011 r. emerytury,

II. **zasądza od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy W. P. kwotę 30 złotych (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego,**

III. **oddala apelację organu rentowego.**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 września 2012 r.

Decyzją z dnia 13 grudnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wstrzymał wnioskodawcy W. P. wypłatę emerytury, poczynszony od dnia 2 czerwca 2010 r.

W podstawie prawnej decyzji powołane zostały art. 83 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585 ze zm.) w związku art. 134 ust. 2 pkt 2 oraz art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) oraz w związku art. 105 § 1 kpa. Decyzja nie zawierała uzasadnienia faktycznego przyjętego rozstrzygnięcia.

Kolejną decyzją z dnia 27 stycznia 2012 r. organ rentowy zobowiązał W. P. do zwrotu – jak uznał pobranej nienależnie - za okres od 2 czerwca 2010 r. do 1 grudnia 2011 r. emerytury w łącznej kwocie 32 770,32 zł wraz z odsetkami, które skapitalizowane za okres od 6 sierpnia 2010 r. do 27 stycznia 2011 r. stanowiły kwotę 1 848,38 zł. Również i ta decyzja nie zawierała uzasadniania faktycznego przyjętego rozstrzygnięcia, przywołując jedynie ogólnie

w jej podstawie prawnej art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Wnioskodawca W. P. odwołał się od obu wyżej wymienionych decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu.

W obszernych odwołaniach z dnia 10 stycznia 2012r. i 27 lutego 2012 r. wnioskodawca wnosząc o zmianę decyzji poprzez z jednej strony określenie daty wstrzymania wypłaty świadczenia na dzień 1 stycznia 2012 r., z drugiej zaś ustalenie braku obowiązku zwrotu pobranej w okresie od 2 czerwca 2010 r. do 31 grudnia 2011r. emerytury zarzucił, że obie decyzje wydane zostały z oczywistym naruszeniem

art. 107 kpa z uwagi na brak ich uzasadnienia faktycznego, przy jednoczesnej niewłaściwie określonej podstawie prawnej (wskazywane przez odwołującego nieprzystające do sentencji decyzji z dnia 13 grudnia 2011 r. art. 83 ust. 6 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585 ze zm. i art. 105 § 1 kpa ,a także brak wskazania w drugiej decyzji z dnia 27 stycznia 2012 r. mającego mieć w sytuacji wnioskodawcy zastosowanie właściwego ustępu art. 138 ustawy emerytalno - rentowej)). Niezależnie od tych zarzutów formalnych W. P. naprowadzał, że w świetle opisanego przez niego przebiegu postępowania emerytalnego i werbalnej treści art. 134 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalno – rentowej, wstrzymanie wypłaty świadczenia mogło nastąpić co najwyżej najwcześniej od dnia 1 stycznia 2012 r., a z kolei fakt, iż w okresie od

2 czerwca 2010 r. do 1 grudnia 2011 r. pobierał emeryturę w oparciu o prawomocny wyrok sądowy, który dopiero z tą ostatnią datą został wzruszony przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w trybie art. 114 ust. 2 pkt 2 wyżej powołanej ustawy, uzasadnia przyjęcie ,iż pobrana w tym czasie emerytura nie miała charakteru nienależnie pobranego świadczenia w rozumieniu art. 138 ustawy emerytalno – rentowej.

W odpowiedzi na odwołania z dnia 13 marca 2012 r., pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wnosił o oddalenie żądań wnioskodawcy z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych.

Nie kwestionując naprowadzanych przez odwołującego okoliczności faktycznych związanych z przebiegiem jego postępowania emerytalnego, pozwany zauważał, iż ujawniona przez niego w trakcie wykonywania prawomocnego wyroku sądowego ustalającego prawo odwołującego do emerytury okoliczność nie legitymowania się przez wnioskodawcę wymaganym stażem pracy ,skutkowało nie tylko wystąpieniem do sądu ze stosownym wnioskiem o

wznowienie postępowania w trybie art. 114 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), ale także właściwym pouczeniem odwołującego (zawartym w piśmie stanowiącym załącznik do decyzji z dnia 29 lipca 2011 r.) o braku prawa do emerytury w sytuacji uwzględnienia wyżej wymienionego wniosku, co skutkowało koniecznością zwrotu pobranego świadczenia za cały okres jego wypłaty. W tej sytuacji, w świetle treści wyżej powołanego pisma, mając nadto na względzie wyrok Sądu Apelacyjnego

w Rzeszowie z dnia 1 grudnia 2011 r. uwzględniający wniosek o wznowienie postępowania, zdaniem organu rentowego zaistniały pełne podstawy do wstrzymania wypłaty emerytury już z dniem 2 czerwca 2010 r. przy zobowiązaniu W. P. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za cały okres liczony od wyżej wskazanej daty, aż do dnia 31 grudnia 2011 r. Tu jednocześnie pozwany precyzując podstawę prawną decyzji dnia 27 stycznia 2012 r. wskazywał na art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalno – rentowej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu, po rozpoznaniu odwołań wnioskodawcy W. P., wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2012 r. sygn. akt III U 271/12:

- w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 13 grudnia 2011 r. w ten sposób że wstrzymał odwołującemu wypłatę emerytury od dnia 1 stycznia 2012 r.,

- w pkt II zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 27 stycznia 2012 r., ustalając, że po stronie wnioskodawcy istnieje obowiązek zwrotu nienależnie pobranej emerytury ale za okres od 1 września 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.,

- w pkt III zaś w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca W. P. ur. (...) wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 9 grudnia 2010 r. sygn. akt III U 1285/09, który zmienił odmowną decyzję ZUS z dnia 23 października 2009 r. nabył prawo do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy górniczej, poczynając od dnia

2 czerwca 2010 r.. Prawidłowość powyższego rozstrzygnięcia potwierdzona została prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16 marca 2011 r. sygn. akt III AUa 129/11 oddalającym apelację ZUS. Wykonując powyższy wyrok, organ rentowy decyzją z dnia 29 lipca 2011 r. podjął wypłatę świadczenia od dnia ustalonego w w/ w orzeczeniu sądowym tj. 2 czerwca 2010 r., przy czym w załączniku do tej decyzji z tej samej daty organ rentowy informował wnioskodawcę o możliwości pozytywnego rozpatrzenia przez sąd skargi ZUS o wznowienie postępowania, które może skutkować koniecznością zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z uwagi na niespełnienie jednego z warunków przyznania prawa do emerytury, przy podaniu iż na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 25-ciu lat okresów składkowych i nieskładkowych. Powyższą decyzję wraz z opisanym załącznikiem odwołujący otrzymał w dniu 9 sierpnia 2011 r. przy ustalonej w decyzji tej dacie wypłaty świadczenia - na dzień 6-go każdego miesiąca. Powoływana w załączniku do decyzji skarga ZUS o wznowienie postępowania wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie w dniu 26 sierpnia 2011 r., skutkując wyrokiem z dnia 1 grudnia 2011 r. sygn. akt III AUa 595/11, w którym – w uwzględnieniu skargi – doszło do zmiany uprzedniego wyroku tego Sądu z dnia 16 marca 2011 r. III AUa 129/11 poprzez oddalenie odwołania wnioskodawcy od decyzji ZUS z dnia 23 października 2009 r. odmawiającej mu prawa do emerytury. Skutkiem zaś powyższego rozstrzygnięcia były zaskarżone w niniejszym postępowaniu decyzje ZUS: z dnia 13 grudnia 2011 r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury już z dniem 2 czerwca 2010 r. i kolejna

z dnia 27 stycznia 2012 r. zobowiązująca W. P. do zwrotu pobranego za okres od 2 czerwca 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. świadczenia. W świetle powyższych ustaleń, dokonując oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu uznał w pierwszym rzędzie zupełną zasadność odwołania wnioskodawcy w zakresie objętym treścią pierwszej z zaskarżonych decyzji ZUS. Przywołując bowiem art. 134 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), Sąd I instancji zauważał, iż już z literalnego brzmienia tego przepisu, a w szczególności mających tu zastosowanie ust. 1 pkt 4 w związku z ust. 2 pkt 2 wynika, iż wstrzymanie wypłaty świadczenia wnioskodawcy mogło nastąpić najwcześniej – tak jak podnosił to

odwołujący – z dniem 1 stycznia 2012 r., skoro decyzja o wstrzymaniu z uwagi na nieistnienie prawa do emerytury pochodziła z daty 13 grudnia 2011 r. Odnosząc się z kolei do oceny prawidłowości działań ZUS w zakresie objętym treścią drugiej z zaskarżonych decyzji, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, przy powołaniu art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 wyżej powołanej ustawy emerytalno – rentowej, uznał iż jedynie wypłacona wnioskodawcy w okresie od 1 września 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. emerytura ma charakter nienależnie pobranego świadczenia w rozumieniu wyżej powołanego przepisu, a to wskutek uznanego przez ten Sąd za w pełni prawidłowe pouczenia organu rentowego o przesłankach braku prawa do emerytury w przypadku uwzględnienia wniosku o wznowienie postępowania zawartego w załączniku do decyzji z dnia 29 lipca 2011 r., które to pouczenie dotarło do odwołującego w dniu 9 sierpnia 2011 r. – a więc już po dacie wymagalności omawianego świadczenia za ten miesiąc.

W podstawie prawnej wyroku oprócz wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego powołany został art. 477¹⁴ § 1 i § 2 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu - z wyłączeniem jego pkt I -zaskarżony został zarówno przez wnioskodawcę W. P. (w tym wypadku pkt II i III wyroku), jak i pozwany organ rentowy (pkt II wyroku).

W obszernej apelacji z dnia 21 maja 2012 r. (v. k. 42-48) wnioskodawca zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), przez błędne przyjęcie, iż pobrana przez niego w okresie od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2011 r. emerytura miała charakter nienależnie wypłaconego świadczenia, wnosił o zmianę zaskarżonej części wyroku Sądu I instancji poprzez ustalenie, iż nie ciąży na nim w ogóle obowiązek zwrotu emerytury, przy zasądzeniu stosownych kosztów procesu, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi ,przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący kwestionował dokonaną przez Sąd I instancji ocenę załącznika do decyzji ZUS z dnia

29 lipca 2011 r., jako w pełni prawidłowego pouczenia go o przesłankach braku prawa do emerytury w rozumieniu powołanego w petitum apelacji przepisu, podkreślając w tym względzie, że informacja ZUS była informacją warunkową, nieprecyzyjną,

a niezależnie od tego wręcz nieprawdziwą w dacie jej redagowania ,skoro wniosek organu rentowego o wznowienie postępowania wniesiony został do Sądu dopiero

w dniu 26 sierpnia 2011 r. W konsekwencji zdaniem apelującego można co najwyżej przyjąć, iż był on świadomy braku prawa do emerytury dopiero z dniem 1 grudnia 2011 r. ,kiedy to zapadł wyrok weryfikujący jego uprawnienie do tego świadczenia na skutek skargi ZUS, co uzasadniałoby ewentualnie żądanie zwrotu emerytury ale wyłącznie za ten jeden miesiąc. Niezależnie od tego skarżący kwestionował sam sposób przyjętego przez Sąd I instancji rozstrzygnięcia, które nie określało wprost kwoty przypisanej do zapłaty emerytury, rodząc tym samym wątpliwość odwołującego czy zwrot ten ma obejmować kwotę brutto czy netto świadczenia. Na koniec apelujący naprowadzał, że niezależnie od wniesionej apelacji w odrębnym postępowaniu ubiega się o wzruszenie weryfikującego jego uprawnienie do emerytury wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 grudnia 2011 r. III AUa 595/11 ,z uwagi na przyjętą podstawę prawną tego rozstrzygnięcia tj. art.114ust.1 a ustawy emerytalno-rentowej ,derogowany z sytemu prawa wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. K 5/11 .

Z koeli skarżący organ rentowy w lapidarnej co do swej treści apelacji z dnia 23 maja 2012 r. (v. k. 51), domagając się zmiany tej części rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu w której zwolniono wnioskodawcę z obowiązku zwrotu pobranej emerytury (tj. za okres od 2 czerwca 2010 r. do 31sierpnia 2011 r.), zarzucał, że skoro uznana przez Sąd i instancji za prawidłowe pouczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), informacja z dnia 29 lipca 2011 r. obejmowała cały okres wypłaty emerytury, to konsekwentnie odwołujący winien być obciążony obowiązkiem zwrotu świadczenia, także za okres poprzedzający uzyskanie powyższej informacji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelacje stron zważył co następuje;

Przed wszystkim już na wstępie podkreślić należy, że postępowanie apelacyjne - będąc postępowaniem kontrolnym - nie traci funkcji rozpoznawczych, stąd w postępowaniu tym odpowiednie zastosowanie ma także art. 316 §1 kpc statuujący zasadę orzekania na podstawie stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy. Tym samym Sąd II instancji zobowiązany jest - przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 382 kpc - brać pod uwagę zmiany w stanie faktycznym i prawnym sprawy, wpływające na treść orzeczenia (por. m. innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2002r. III CKN 449/00 OSNC 2003/2/28).

Powyższa uwaga jest zaś o tyle istotna, że zastosowanie przywołanej wyżej zasady orzekania, przy uwzględnieniu przez tut. Sąd wyników toczącego się równoległe postępowania ze skargi wnioskodawcy W. P. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 grudnia 2011 r. sygn. akt III AUa 595/11, prowadzonego pod sygn. akt III AUa 394/12- dowód z których to akt przeprowadzony został na użytek przedmiotowej sprawy (v. e-protokół rozprawy apelacyjnej 12 min 12s - 13 min 37s)- prowadzić musi do stwierdzenia, że niezależnie od wniosków i zarzutów apelacji, wniesiony przez W. P. środek odwoławczy jest w pełni zasadny, przy jednoczesnym uznaniu bezpodstawności apelacji ZUS.

Jak bowiem ustalił tut Sąd Apelacyjny w oparciu o akta wyżej powołanej sprawy, wydanym tuż przed wywołaniem przedmiotowej sprawy wyrokiem z dnia

19 września 2012 r. - w uwzględnieniu skargi o wznowienie postępowania odwołującego - zmieniono zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 grudnia 2011r. poprzez oddalenie wniosku organu rentowego o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem tut. Sądu z dnia 16 marca 2011r. sygn. akt III AUa 129/11. Tym samym - wobec zaistniałej z chwilą ogłoszenia prawomocności tego orzeczenia - usunięty został już w tym momencie z obrotu prawnego uprzedni wyrok sądowy weryfikujący uprawnienie wnioskodawcy do emerytury, co jednocześnie stanowiło o potwierdzeniu prawa W. P. do tak określonego świadczenia. W konsekwencji więc uznać należało, że decyzja ZUS z dnia 29 lipca 2011r. na podstawie której podjęto wypłatę emerytury miała swoje oparcie prawne w prawomocnym orzeczeniu sądowym, co z oczywistych względów wyklucza przyjęcie, iż pobrane przez wnioskodawcę na podstawie tej decyzji świadczenie miało charakter nienależnie pobranego w rozumieniu art.138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Z tego to więc zasadniczego względu i na podstawie art.386 §1 kpc i art.385 kpc orzeczono jak w sentencji (pkt I i III wyroku). Fakt, iż ostatecznie pozwany organ rentowy uległ w całości w sporze z wnioskodawcą uzasadniał z kolei obciążenie go poniesionymi przez odwołującego kosztami postępowania apelacyjnego w kwocie 30 zł (uiszczona przez wnioskodawcę opłata od apelacji), zgodnie z wyrażoną w art. 98 §1 kpc regułą odpowiedzialności za wynik postępowania, o czym - na podstawie w/w przepisu- orzeczono jak w pkt. II wyroku

Zarządzenie:

1/ (...)

2/ (...)

3/ (...)

4/ (...)